

Gotowość Polaków do współpracy

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od początku lat dwutysięcznych regularnie badamy nastawienie Polaków do współpracy. Czy chcą działać wspólnie? Czy uważają, że dzięki temu mogą osiągać lepsze rezultaty? Po dwóch latach¹ wracamy do tego tematu, przedstawiając zarówno ogólne przekonania, jak i wymiar bardziej konkretny: czy badani w swoim środowisku odnajdują osoby, którym chcieliby pomagać w działaniu.

DEKLAROWANE NASTAWIENIE DO WSPÓLNEGO DZIAŁANIA

Pierwszy z badanych wymiarów to deklarowane nastawienie do wspólnego działania. Prosiłiśmy respondentów o ustosunkowanie się do dwóch par stwierdzeń. Pierwsza z nich odwołuje się do zgeneralizowanej wiary w sens współpracy, druga do jej skuteczności w konkretnym środowisku, w którym żyją badani.

Cztery piąte Polaków (82%) wierzy, że działając wspólnie z innymi można osiągnąć więcej, niż samemu. Przeciwnego zdania jest jedynie niespełna co dziesiąty (8%) badany. Przekonanie o wartości współpracy okazuje się trwałe: od 2002 roku, gdy po raz pierwszy zadaliśmy to pytanie, ten wskaźnik podlegał jedynie niewielkim wahaniom, a od 2008 roku pozostaje na niemal takim samym poziomie.

CBOS

RYS. 1. Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (333) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–8 lutego 2018 roku na liczącej 1057 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

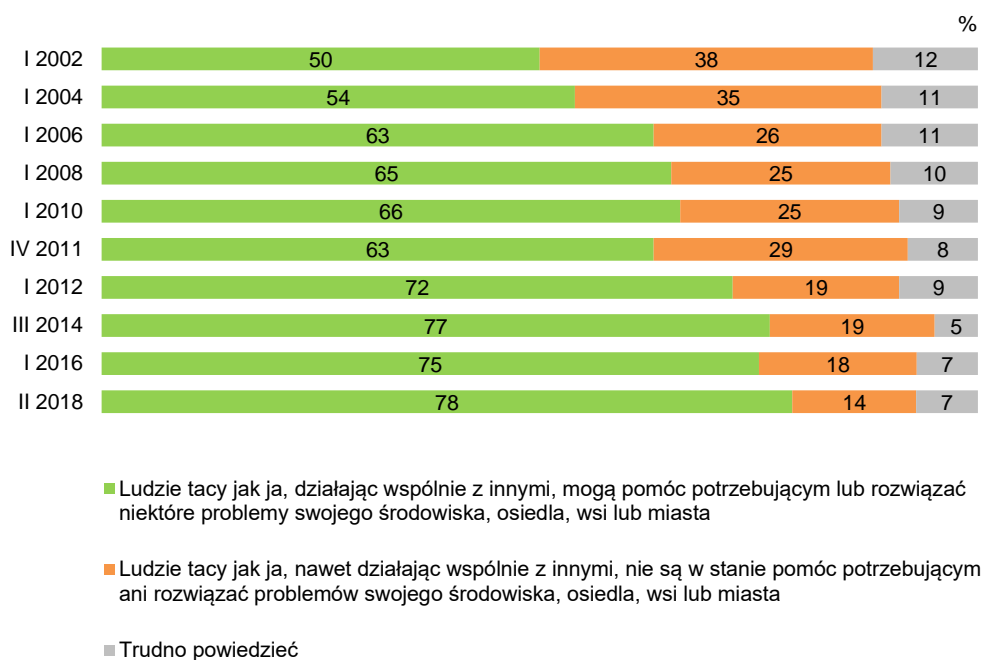
Przekonanie o korzyściach płynących ze wspólnego działania częściej wyrażają przede wszystkim badani o wyższym poziomie wykształcenia. Można także zauważyć, że tę opinię w większym stopniu podzielają młodszy respondenci oraz mieszkańcy większych miejscowości (zob. tabelę aneksową 1).

Minimalnie rzadziej podzielane jest przekonanie, że wspólne działanie może mieć konkretne dobre skutki w bezpośrednim otoczeniu badanych: 78% ankietowanych uważa, że ludzie tacy jak oni, działając wspólnie z innymi, mogą pomóc potrzebującym lub rozwiązać problemy swojego środowiska czy miejscowości. Sceptycznie do takiej możliwości odnosi się co siódmy (14%) respondent.

W przypadku tego wskaźnika obserwujemy wyraźny trend – coraz więcej Polaków wierzy, że wspólnie z innymi mogą rozwiązać problemy swojego otoczenia.

CBOS

RYS. 2. Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?

Podobnie jak w przypadku zgeneralizowanego nastawienia do współpracy, o skuteczności wspólnego działania w większym stopniu przekonani są przede wszystkim badani z wykształceniem co najmniej średnim. Opinię, że działając z innymi mogą pomóc potrzebującym lub rozwiązać problemy swojego otoczenia, wyraża 84% spośród nich, w porównaniu do 69% respondentów z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym. Istotną rolę odgrywa także miejsce zamieszkania (ankietowani z miast liczących poniżej 500 tysięcy mieszkańców częściej niż inni są pesymistycznie nastawieni do skuteczności współpracy) oraz poglądy polityczne (zwolennicy centrum i prawicy częściej niż osoby o poglądach lewicowych widzą dobre efekty wspólnej pracy).

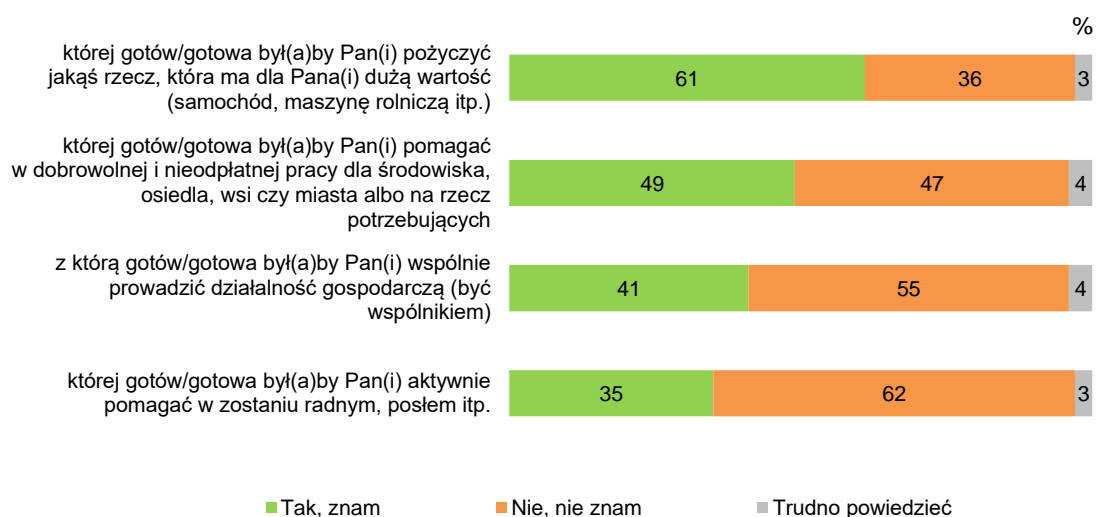
GOTOWOŚĆ DO POMOCY

Omówione wskaźniki dotyczyły wiary w skuteczność wspólnej pracy. Jednak aby możliwe stało się rzeczywiste zaangażowanie, konieczne jest jeszcze jedno: okazja. Spytaliśmy więc, czy Polacy widzą w swoim otoczeniu kogoś, z kim warto byłoby współpracować lub komu należałoby pomóc.

Podobnie jak we wcześniejszych pomiarach², osobistą gotowość do współpracy określamy na podstawie deklaracji chęci do współdziałania w czterech określonych dziedzinach. Pytamy, czy badani znają kogoś spoza swojej rodziny, komu gotowi byliby pożyczyć coś wartościowego, pomóc w pracy na rzecz najbliższego otoczenia, aktywnie pomagać w zdobyciu mandatu posła lub radnego bądź wspólnie z kim mogliby prowadzić działalność gospodarczą.

CBOS

RYS. 3. Czy zna Pan(i) jakąś osobę spoza swojej rodziny:

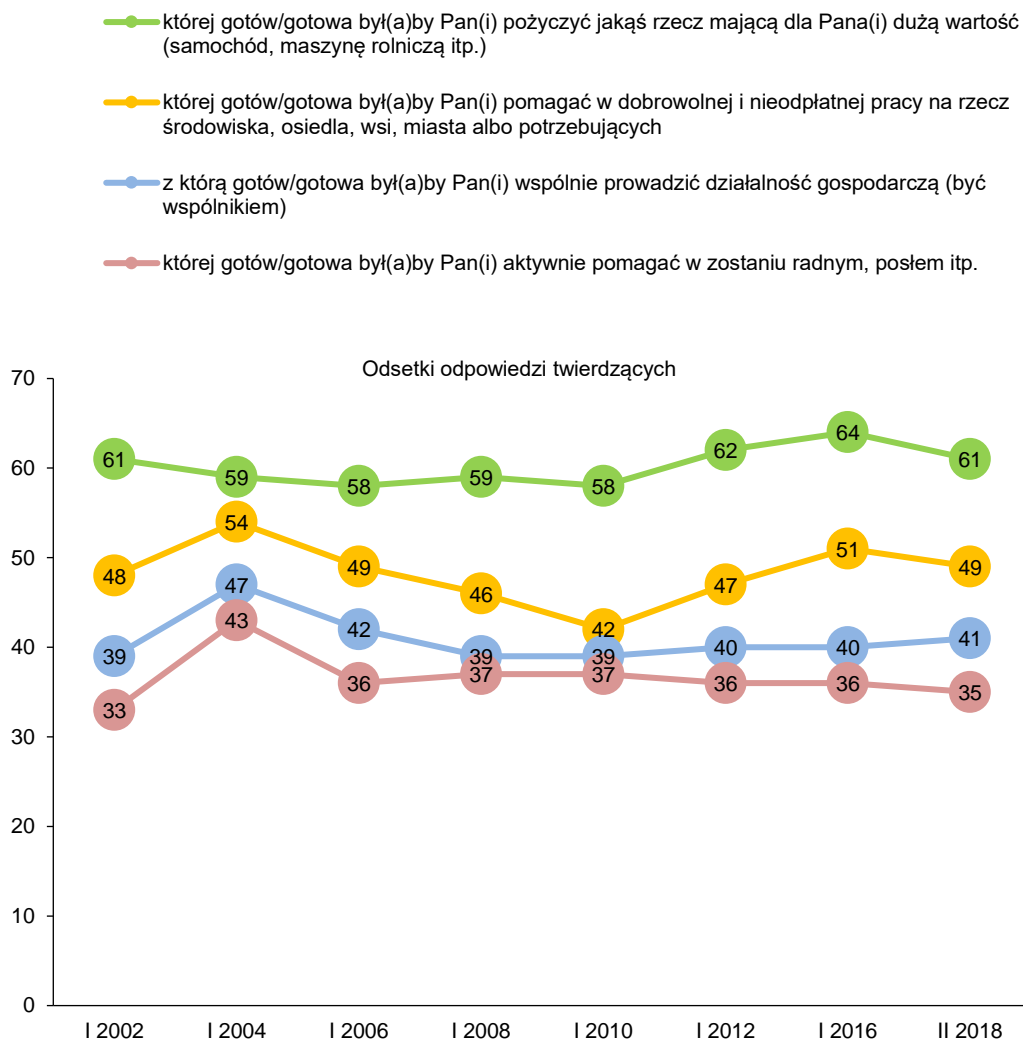
Podobnie jak we wcześniejszych pomiarach, badani najczęściej deklarują, że znają kogoś, komu byliby skłonni pożyczyć coś wartościowego (61%). Połowa (49%) zna osobę, której byłaby gotowa nieodpłatnie pomagać w pracy na rzecz środowiska, miejscowości lub potrzebujących. Nieco mniej (41%) byłoby gotowe wejść w spółkę z kimś znajomym, a najmniej (35%) włączyłoby się w kampanię wyborczą znajomego.

² Zob. komunikat CBOS „Gotowość do współpracy”, luty 2016 (oprac. K. Kowalczyk).

Te wskaźniki podlegają dość niewielkim wahaniom, a ich hierarchia jest niezmienna od 2002 roku, kiedy po raz pierwszy zadaliśmy to pytanie.

CBOS

RYS. 4. Czy zna Pan(i) jakąś osobę spoza swojej rodziny:

Nieco więcej niż jedna czwarta Polaków (28%) nie zna nikogo, z kim chciałaby współpracować w którejkolwiek z zaproponowanych dziedzin; 72% widzi taką możliwość w co najmniej jednej sferze, w tym 19% – we wszystkich wymienionych dziedzinach.

CBOS

RYS. 5. Poziom gotowości do współpracy z ludźmi spoza swojej rodziny*

* Uwzględniono gotowość do pożyczenia wartościowych rzeczy, pracy społecznej na rzecz swojego środowiska i osób potrzebujących, wspólnego prowadzenia działalności gospodarczej oraz politycznej

** Respondenci, którzy na wszystkie pytania odpowiedzieli: „nie znam” lub „trudno powiedzieć”

We wszystkich tych dziedzinach skłonność do współpracy rośnie wraz z wykształceniem oraz oceną własnych warunków materialnych. Znajduje to odzwierciedlenie także w przypadku analizy średnich – badani lepiej wykształceni i lepiej oceniający własny poziom życia deklarują chęć współpracy ze znajomymi średnio w większej liczbie dziedzin.

TABELA 1

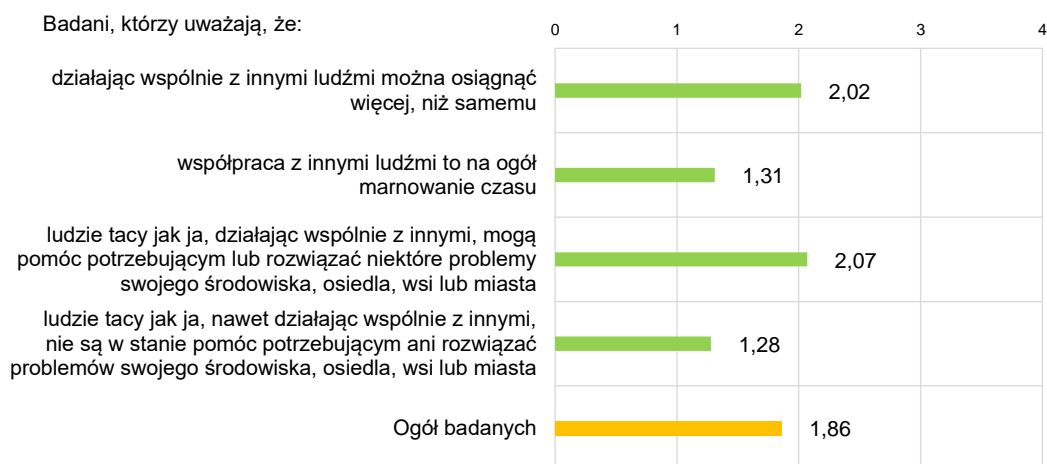
Poziom gotowości do współpracy z osobami spoza swojej rodziny
(średnia liczba dziedzin, w których badani widzą możliwość współpracy)

		Średnia
Ogółem		1,86
Płeć	Mężczyźni	1,98
	Kobiety	1,76
Wiek	18–24 lata	2,17
	25–34	2,19
	35–44	2,13
	45–54	2,10
	55–64	1,59
	65 lat i więcej	1,26
Miejsce zamieszkania	Wieś	1,78
	Miasto do 19 999	1,72
	20 000 – 99 999	1,79
	100 000 – 499 999	2,09
	500 000 i więcej mieszk.	2,16
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	1,11
	Zasadnicze zawodowe	1,59
	Średnie	1,97
	Wyższe	2,53
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	1,28
	Średnie	1,50
	Dobre	2,13

Co zrozumiałe, poziom gotowości do współpracy z osobami spoza rodziny jest powiązany z ogólniej deklarowanym nastawieniem do współpracy. Respondenci, którzy uważają, że wspólne działanie jest skuteczne, częściej zauważają w swoim otoczeniu osoby, z którymi warto byłoby je podjąć.

CBOS

RYS. 6. Poziom gotowości do współpracy z ludźmi spoza swojej rodziny
(średnia liczba dziedzin, w których badani widzą możliwość współpracy)

***

Polacy w zdecydowanej większości są przekonani o skuteczności wspólnego działania. Uważają, że współpracując mogą osiągnąć więcej, niż działając samemu, i przysłużyć się swojej społeczności. Rzeczywisty poziom gotowości do wspólnej pracy jest jednak nieco niższy – nie wszyscy, którzy w teorii skłonni są uznać wartość współpracy, widzą okazję do współdziałania w swoim otoczeniu.

Opracował

Antoni Głowacki